

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง*

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
ACCORDING TO PRIVATE SCHOOLS TEACHERS' OPINIONS IN
RAYONG, UNDER THE OFFICE OF THE RAYONG PRIVATE EDUCATION
COMMISSION

กิตติยา จามอย¹ และ วลัยพรรณ อ้วนนาแวง²

Kittiya Jamoi¹ and Walaipan Ouannaweang²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น

¹⁻²St. John's University, Thailand

Corresponding Author's Email: dai.kittiya@gmail.com

วันที่รับบทความ : 19 มีนาคม 2026; วันแก้ไขบทความ 25 มีนาคม 2569; วันตอบรับบทความ : 27 มีนาคม 2569

Received 19 March 2026; Revised 25 March 2026; Accepted 27 March 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงาน

Citation:

* กิตติยา จามอย และ วลัยพรรณ อ้วนนาแวง. (2569). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง.

วารสารสหศาสตร์การพัฒนาสังคม, 4(2), 1127-1138.

Kittiya Jamoi and Walaipan Ouannaweang. (2026). The Desirable Characteristics Of School Administrators According To Private Schools Teachers' Opinions In Rayong, Under The Office Of The Rayong Private Education Commission. Journal of Interdisciplinary Social Development, 4(2), 1127-1138.;

DOI: <https://doi.org/10.>

Website: <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/JISDIADP/>

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง จำนวน 291 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test และ F-test และการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถ ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยองที่จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชน ได้แก่ การอบรมด้านคุณธรรมและธรรมาภิบาล การฝึกสติและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการ Upskill และ Reskill ด้านดิจิทัล การบริหารแบบมีส่วนร่วม และการถอดบทเรียนจากประสบการณ์จริงเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง

คำสำคัญ: บริหารสถานศึกษา, โรงเรียนเอกชน, คุณลักษณะที่พึงประสงค์, การศึกษา

Abstract

This research aimed to: 1) examine the desirable characteristics of school administrators; 2) compare these characteristics as classified by gender, age, and work experience; and 3) explore guidelines for developing such characteristics. The study employed a mixed-methods approach. For the quantitative phase, the sample consisted of 291 teachers from private schools under the Office of the

Private Education Commission of Rayong Province. Data were collected using a questionnaire and analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, and standard deviation, while inferential statistics — t-test and F-test — were used for hypothesis testing. For the qualitative phase, data were gathered from five experts through structured interviews and the data were analyzed by using the content analysis.

The findings revealed that

1) The desirable characteristics of school administrators were rated at a high level overall. Ranked from highest to lowest, the dimensions were: personality, human relations, leadership, ethics and morality, and knowledge and competency, respectively.

2) Hypothesis testing indicated that teachers' perceptions of all five dimensions did not differ significantly based on gender, age, or work experience.

3) Regarding development guidelines, the study identified the following approaches: training in ethics and good governance, mindfulness practice and emotional intelligence development, lifelong learning through digital upskilling and reskilling, participatory management, and reflective learning from practical experience to foster transformational leadership.

Keywords: Educational Administration, Private Schools, Desirable Characteristics, Education

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ โดยการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีศักยภาพและคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (พ.ศ. 2566–2570) ที่มุ่งพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารและเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งแนวคิดทางทฤษฎียังชี้ว่าผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์จะสามารถกำหนดทิศทาง บริหารจัดการองค์กร และขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง, 2566; ชัยเสฏฐพรหมศรี, 2550; Bass, 1990)

อย่างไรก็ตามสภาพปัญหาในปัจจุบัน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนยังขาดคุณลักษณะที่สำคัญ เช่น ภาวะผู้นำ การตัดสินใจ และการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานขาดทิศทางและประสิทธิภาพ รวมถึงส่งผลต่อแรงจูงใจและความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร ทั้งนี้มีงานวิจัยที่ยืนยันว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีผลโดยตรงต่อขวัญกำลังใจของครูและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หากผู้บริหารขาดคุณลักษณะที่เหมาะสมย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม (สุรินทร์ นามอยู่, 2564; Leithwood et al., 2008; Hallinger & Heck, 1998)

ในบริบทของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง พบว่า ยังคงเผชิญความท้าทายด้านการบริหารจัดการ ทั้งในด้านวิสัยทัศน์ การสื่อสารภายในองค์กร และการสร้างความร่วมมือของบุคลากร แม้จะมีการส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหารอย่างต่อเนื่องแต่ยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารจากมุมมองของครูผู้ปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง, 2566)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในบริบทโรงเรียนเอกชนจังหวัดระยอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารให้สอดคล้องกับความต้องการของครูและบริบทของสถานศึกษา อันจะนำไปสู่การยกระดับประสิทธิภาพการบริหาร สร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สามารถแข่งขันและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ครูเพศชายและครูเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง แตกต่างกัน

3. ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง แตกต่างกัน

4. ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง ประกอบด้วยครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดระยอง จำนวน 38 โรงเรียน ทั้งหมด 1,214 คน (อ้างอิงจากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดระยอง)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง จำนวน 291 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างโดยการเปิดตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากนั้นนำมาเทียบสัดส่วน และใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล 2 แบบ คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์ โดยเริ่มจากศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วพัฒนาเครื่องมือ เสนออาจารย์ตรวจสอบ และให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความตรง ($IOC \geq 0.60$) ก่อนนำไปทดลองใช้ พบว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง (98%) ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง ครอบคลุม 7 ด้านเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร และผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

1) แบบสอบถาม โดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งแบบสอบถามผ่าน Google Forms ทาง Line ให้ครูตอบ และติดตามผลให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

2) แบบสัมภาษณ์ โดยขอความร่วมมือเช่นเดียวกัน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 คน ตามกรอบคุณลักษณะ 5 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรมจริยธรรม บุคลิกภาพ และความรู้ความสามารถ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละเพื่ออธิบายลักษณะประชากร และการคำนวณค่าเฉลี่ยกับส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อประเมินระดับความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารใน 5 ด้าน พร้อมแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐาน นอกจากนี้ ใช้สถิติเชิงอนุมานเพื่อทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม (เพศ) และ F-test (One-way ANOVA) สำหรับมากกว่า 2 กลุ่ม (อายุและประสบการณ์) หากพบความแตกต่างจึงทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ่ ส่วนข้อมูลจากการสัมภาษณ์วิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ ติความ และสรุปผลในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.		
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.48	0.67	มาก	4
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.55	0.55	มากที่สุด	1
3. ด้านความรู้ความสามารถ	4.47	0.62	มาก	5
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.51	0.66	มากที่สุด	2
5. ด้านภาวะผู้นำ	4.49	0.63	มาก	3
รวม	4.50	0.60	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยอันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.55 และรองลงมาได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.66 ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 ด้านคุณธรรมจริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยองต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ และประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในทุกตัวแปรที่ศึกษา โดยเพศมีค่า $p = 0.65$ อายุมีค่า $p = 0.37$ และประสบการณ์การทำงานมีค่า $p = 0.33$ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลดังกล่าวไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นของครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู

ตัวแปร	สถิติที่ใช้	ค่าสถิติ	p-value	ผลการทดสอบ
เพศ	t-test	$t = 0.45$	0.65	ไม่แตกต่าง
อายุ	One-way ANOVA	$F = 1.00$	0.37	ไม่แตกต่าง
ประสบการณ์ทำงาน	One-way ANOVA	$F = 1.11$	0.33	ไม่แตกต่าง

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง

ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ พบว่า การพัฒนาควรดำเนินการอย่างเป็นระบบใน 5 ด้านหลัก โดยด้านคุณธรรมจริยธรรมเน้นการเป็นต้นแบบที่ดี มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส และยุติธรรมในการบริหารงาน ด้านบุคลิกภาพมุ่งพัฒนาทั้งภายนอกและภายใน โดยเฉพาะทักษะการสื่อสารและความฉลาดทางอารมณ์ ด้านความรู้ความสามารถเน้นการ

เรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี

ขณะเดียวกันด้านมนุษยสัมพันธ์ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กรและชุมชน ส่วนด้านภาวะผู้นำมุ่งเน้นการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่สามารถบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะ และวิสัยทัศน์ เพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน โดยภาพรวมการพัฒนาควรดำเนินควบคู่กันทุกด้านอย่างสมดุลเพื่อเสริมสร้างประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา

อภิปรายผล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลิกภาพและด้านมนุษยสัมพันธ์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ และด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นและความเป็นธรรมในองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ ภัคปภา บัญญัติ (2564) ที่พบว่าผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีและบริหารงานอย่างโปร่งใส ขณะเดียวกันด้านบุคลิกภาพที่อยู่ในระดับมากที่สุดสะท้อนความสำคัญของภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของผู้นำ สอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (1998) ที่อธิบายว่าบุคลิกภาพเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับในภาวะผู้นำ ด้านความรู้ความสามารถสอดคล้องกับ Stogdill (1974) ที่เน้นความรอบรู้และความสามารถในการตัดสินใจ ส่วนด้านมนุษยสัมพันธ์ที่อยู่ในระดับสูงมาก แสดงถึงความสำคัญของการสร้างความร่วมมือในองค์กร สอดคล้องกับ ชุตินา สุทธิวารี (2560) ที่ชี้ว่าการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และด้านภาวะผู้นำสะท้อนการมีวิสัยทัศน์และการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ภัคปภา บัญญัติ (2564) ที่กล่าวว่าผู้นำที่ดีต้องสามารถขับเคลื่อนองค์กรสู่เป้าหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการเปรียบเทียบพบว่า ครูที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่าครูมีการรับรู้และความคาดหวังต่อผู้บริหารในทิศทางเดียวกัน โดยผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Gender Equality Theory และแนวคิดของ Bem (1981) ที่อธิบายว่าบุคคลในบริบทเดียวกันจะมีกรอบการรับรู้ใกล้เคียงกัน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Organizational Culture Theory ที่เชื่อว่าวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อค่านิยมและการประเมินของบุคลากร รวมถึง Transformational Leadership Theory ของ Bass และ Avolio ที่มองว่าคุณลักษณะผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็นลักษณะสากล ไม่ขึ้นอยู่กับเพศ อายุ หรือประสบการณ์ของผู้ประเมิน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ควรดำเนินการอย่างบูรณาการทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี การพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ การพัฒนาความรู้ความสามารถให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์เพื่อสร้างความร่วมมือ และการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อขับเคลื่อนองค์กร ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) ที่เน้นการพัฒนาผู้นำอย่างรอบด้านเพื่อยกระดับประสิทธิภาพขององค์กรอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้ว่าการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างรอบด้านและสมดุล ทั้งด้านคุณธรรม บุคลิกภาพ ความรู้ มนุษยสัมพันธ์ และภาวะผู้นำ โดยบูรณาการทักษะและคุณลักษณะต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้การบริหารที่มีประสิทธิภาพเกิดจากผู้นำที่สามารถสร้างความเชื่อมั่น ความร่วมมือ และแรงจูงใจในองค์กร ควบคู่กับการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ (1) ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ จากผลการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความยุติธรรมในการบริหารงาน โดยกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน โปร่งใส และตรวจสอบได้ ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ควรพัฒนาบุคลิกภาพด้านอารมณ์ให้มีความมั่นคง โดยเสริมสร้างทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์และการจัดการความเครียด รวมทั้งพัฒนาความรู้ความสามารถในการมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ และนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันควรส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ โดยสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี เปิดโอกาสให้เกิดการสื่อสารและการมีส่วนร่วม และพัฒนาทักษะการจัดการความขัดแย้ง ตลอดจนพัฒนาภาวะผู้นำด้านการสร้างแรงจูงใจและความเชื่อมั่น ผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการบริหารอย่างเป็นธรรม เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของสถานศึกษา

โดยรวม (2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยในครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบริบท นอกจากนี้ควรศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น เช่น ผู้ปกครองและนักเรียน เพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารกับตัวแปรสำคัญ เช่น ประสิทธิภาพของสถานศึกษา หรือความพึงพอใจในการทำงานของครู เพื่อให้เห็นผลกระทบของภาวะผู้นำต่อความสำเร็จขององค์กรอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2550). การบริหารสถานศึกษาแนวใหม่ในรูปแบบหน่วยบริการรูปแบบพิเศษ. วารสารการศึกษาไทย, 3(21), 28–32.
- ชุตินา สุทธิวารี. (2560). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาคปภา บัญญัติ. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุรินทร์ นามอยู่. (2564). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดระยอง. (2566). วิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Bass, B. M. (1990). From transactional to transformational leadership: Learning to share the vision. *Organizational Dynamics*, 18(3), 19–31.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354–364. <https://doi.org/10.1037/0033-295X.88.4.354>

- Hallinger, P., & Heck, R. H. (1998). Exploring the principal's contribution to school effectiveness: 1980–1995. *School Effectiveness and School Improvement*, 9(2), 157–191.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2001). *Educational administration: Theory, research, and practice* (4th ed.). Harper Collins.
- Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A., & Hopkins, D. (2008). Seven strong claims about successful school leadership. National College for School Leadership.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of leadership: A survey of theory and research*. The Free Press.
- Yukl, G. A. (1989). *Leadership in organizations*. (2nd ed.). Prentice-Hall.